

Case Comment: KKO 2008:24 (Finnish Supreme Court)

Ida-Sofia Mäki

English Abstract

The member states of the European Convention on Human Rights (the Convention) are engaged to guarantee the fundamental rights and freedoms specified in the Convention. If the European Court of Human Rights (ECHR, the Court) finds a violation of the Convention, it nevertheless cannot change the final domestic judgment, as the judgments of the Court are simply declaratory in nature. The reversal of a final domestic judgment based on a violation of the Convention is therefore exclusively a matter for the member state to decide.

In the case KKO 2008:24, the Finnish Supreme Court had to decide whether the final judgment of a Court of Appeal should be reversed based on a violation of Article 10 of the Convention, i.e., the freedom of speech. In the case, the Court of Appeal had convicted a journalist of libel and fined her. The journalist then appealed for the criminal judgment to be reversed on the grounds that according to the ECHR, she had exercised her freedom of speech. The Supreme Court, however, rejected the journalist's appeal.

Unlike in many other member states of the Convention, in Finland there are no specific rules in the law about a reversal of a final judgment based on a violation affirmed by the ECHR. Thus in the case KKO 2008:24, the Supreme Court had to apply the rules of extraordinary channels of appeal regulated in Chapter 31 of the Finnish Code of Judicial Procedure. Based on the provision of a reversal to the benefit of the defendant in a criminal case, the Supreme Court had to take a stand on whether the violation of the Convention was to be regarded as a fact that had not been presented previously or if the domestic judgment was manifestly based on misapplication of the law.

The Supreme Court came to the conclusion that the violation of the Convention should be held as a misapplication of the law. It did not, however, regard the misapplication of the law so manifest that the final domestic judgment should

have been reversed. It stated that over six years had passed since the judgment of the Court of Appeal had become final until the journalist made her application of reversal. In addition, the Supreme Court regarded the compensation permitted by the ECHR to be sufficient and that the crime itself and the sanction thereof were minor. Overall, the Supreme Court considered the validity of the domestic judgment very important.

In my opinion, the reasoning of the Supreme Court was not very convincing. First of all, it gave no acceptable reason as to why the violation of the Convention should not be regarded as a fact not presented previously. What is worse, the Supreme Court did not grasp the meaning of the previous case law of the ECHR in cases concerning freedom of speech and thus failed in its obligation to interpret domestic legislation in a manner compatible with the Convention. It is also important to notice that the person convicted was a professional journalist. Generally speaking, the ECHR has considered journalists as having a very important role in a democratic society as public watchdogs. Finally, the case was also about reversing a criminal judgment to the benefit of the defendant, a case where the existing domestic provisions are usually interpreted in a flexible way. This is based on the fundamental rule that people not shown guilty should not be convicted either.

As a conclusion, I find the current situation in Finland unclear due to the case KKO 2008:24. Thus, a specific rule in regard to a violation of the Convention is needed as it would at least clarify the current situation and end continuous speculation with the provisions regulating the reversal of judgments. As an example of how to form such an article, we could learn from the Norwegian regulation.

Full Article in Finnish

Tuomion purkaminen rikosasiassa – ihmisoikeusloukkaus – KKO 2008:24

Hakusanat: tuomionpurku, rikosprosessi, ihmisoikeudet

1 Aluksi

Euroopan ihmisoikeussopimuksen (EIS) osapuolina olevat valtiot ovat sitoutuneet takaamaan jokaiselle lainkäyttövaltaansa kuuluvalla sopimuksessa määritellyt oikeudet ja vapaudet. Mikäli yksilö kokee jonkin jäsenvaltion

loukanneen näitä oikeuksiaan, voi hän viedä asiansa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen (EIT). Edellytyksenä valituksen tutkittavaksi ottamiselle kuitenkin on, että valittaja on ensin turvautunut kaikkiin tehokkaina pidettäviin kansallisiin valituskeinoihin. Asian vieminen EIT:een on siis vasta kaikkein viimesijaisin oikeussuojakeino. Tästä huolimatta EIT ei kuitenkaan ole mikään varsinainen muutoksenhakuelin (”neljäs oikeusaste”) eikä edes ylimääräinen muutoksenhakukeino siinä mielessä, että se voisi purkaa, poistaa tai muuttaa kansallisen tuomioistuimen antaman tuomion, vaan nämä toimenpiteet kuuluvat aina kunkin jäsenvaltion omaan harkintaan. Lähtökohtaisesti EIT:n lopulliset päätökset ovat siis ns. vahvistustuomioita, joissa yksinkertaisesti todetaan, onko sopimusta rikottu. Lisäksi EIT voi tarvittaessa myöntää loukatulle osapuolelle kohtuulliseksi katsomansa hyvityksen.¹

Lainvoimaisen kansallisen tuomion uudelleen käsittely on kuitenkin Euroopan neuvoston (EN) ministerikomitean eli EIT:n tuomioiden täytäntöönpanoa valvovan elimen taholta nähty siinä määrin tärkeänä, että se antoi vuonna 2000 asiasta suosituksen No. R (2000)2.² Suosituksessa kehoitetaan jäsenvaltioita varmistamaan lainsäädännöllään mahdollisuus kansallisen tuomion muuttamiseen EIT:n antaman ratkaisun perusteella. Euroopan neuvoston tekemän selvityksen³ mukaan useissa jäsenvaltioissa EIT:n langettava ratkaisu onkin säädetty nimenomaiseksi perusteeksi asian ottamiselle uuteen käsittelyyn kansallisessa tuomioistuimessa. Myös ilman erityistä säännöstä on lainvoimaisen kansallisen tuomion purkaminen ainakin rikosasioissa katsottu suurimmassa osassa jäsenvaltioita mahdolliseksi.⁴

1 Pellonpää 2005, s. 131–133, 193–196; Virolainen – Pölönen 2003, s. 69–70.

2 EN:n ministerikomitean suositus No. R (2000)2. Committee of Ministers’ recommendation R (2000)2 on the re-examination or reopening of certain cases at domestic level following judgments of the European Court of Human Rights, hyväksytty 19.1.2000.

3 EN:n selvitys DH-PR (99) 10. Draft survey of existing legislation and case-law. Reopening of proceedings before domestic courts following findings of violation by the European Court of Human Rights.

4 EN:n vuonna 1999 tekemän selvityksen mukaan nimenomainen säännös yksilön oikeudesta saada asiansa uudelleen käsitellyksi EIT:n toteaman sopimusrikkomuksen perusteella on Itävallassa, Norjassa, Saksassa, Bulgariassa, Kroatiaassa, Puolassa, Luxemburgissa, Sloveniassa, Sveitsissä, Venäjällä ja Espanjassa. Myös Turkissa on vuonna 2003 tullut voimaan laki, jolla ihmisoikeussopimusta loukkaava rikostuomio voidaan purkaa ja käynnistää uusi prosessi edellyttäen, että purkaa haetaan vuoden kuluessa EIT:n tuomiosta. Pellonpää 2005, s. 196. EN:n selvityksen mukaan ainoastaan neljässä maassa eli Kyproksella, Italiassa, Liechtensteinissa ja Alankomaissa ei asian uudelleen käsittely ollut mahdollista edes rikosasioissa.

Suomen lainsäädäntöön ei sisälly nimenomaisia määräyksiä lainvoimaiseen tuomioon puuttumisesta EIT:n toteaman ihmisoikeusloukkauksen perusteella. Oikeudenkäymiskaaren (OK, 1734/4) 31 luvun ylimääräistä muutoksenhakua koskevien kantelu- ja purkuperusteiden⁵ on kuitenkin tulkittu soveltuvan myös tällaisiin tilanteisiin.⁶ Esimerkiksi tapauksessa 1998:33 korkein oikeus vahvisti, että EIT:n tuomio voi toimia purkuperusteena. Sen sijaan tapauksessa KKO 2008:24 korkein oikeus omaksui päinvastaisen kannan. Tämän perusteella ei siis voida päätellä, että kotimainen ratkaisu olisi aina automaattisesti purettavissa EIT:n toteaman sopimusloukkauksen johdosta, vaan asia on harkittava itsenäisesti kunkin tapauksen olosuhteiden valossa⁷. Tapauksen KKO 2008:24 lopputuloksesta voidaan kuitenkin perustellusti olla toistakin mieltä, joten on nimittäin aiheellista kysyä, onko oikein, että EIT:n toteaman sopimusloukkauksen jälkeen valtiosisäinen rikostuomio kaikesta huolimatta jää lainvoimaiseksi.

2 Tapauksen KKO 2008:24 pääpiirteet

Tapauksessa KKO 2008:24 Vaasan hovioikeus tuomitsi toimittaja X:n 26.5.1999 potilasturvallisuutta käsittelevien lehtiartikkelien kirjoittamisen perusteella vastoin parempaa tietoa tehdystä herjauksesta sakkorangaistukseen. Korkein oikeus epäsi X:ltä valitusluvan ja hovioikeuden tuomio jäi lainvoimaiseksi. X valitti hovioikeuden tuomiosta EIT:een, joka tuomiossaan 16.11.2004 totesi, että X:n tuomitseminen oli tapahtunut riittämättömin perustein ja että rikosoikeudenkäynti X:ää vastaan oli merkinnyt val-

5 Kantelun ja purun rajanveto perustuu menettelyllisten ja aineellisten virheiden erotte-
lulle: kantelu kohdistuu oikeudenkäynnissä tapahtuneisiin menettelyllisiin virheisiin,
kun taas purussa on kyse tuomiossa esiintyvien asiavirheiden korjaamisesta. Käytännössä
kantelu- ja purkuperusteiden soveltamisalojen rajat voivat kuitenkin olla epäselvät ja ne
voivat osittain peittää toisensa (ks. esim. KKO 1997:14). Välimaa 1998, s. 162–164.

6 Myöskään Ruotsin lainsäädäntöön ei sisälly nimenomaisia säännöksiä kansalliseen lain-
voimaiseen tuomioon puuttumisesta EIT:n toteaman sopimusloukkauksen perusteella,
vaan tällainen tilanne voidaan ratkaista ainoastaan ylimääräisten muutoksenhakeino-
jen (Rättegångsbalken 1942/740, 58–59 luvut) avulla. Ylimääräisen muutoksenhaun
järjestelmä Suomessa vastaa pitkälti Ruotsin vastaavaa järjestelmää, sillä ylimääräisiä
muutoksenhakeinojamme uudistettaessa 50 vuotta sitten katse suunnattiin nimen-
omaan Ruotsiin, ks. Välimaa 1998, s. 126. Ks. ylimääräisistä muutoksenhakeinoista
Ruotsissa Welamson 1994, s. 191–259.

7 Ks. myös Pellonpää 2005, s. 199; Virolainen – Pölönen 2003, s. 70.

tion puuttumista EIS:n 10 artiklassa turvattuun sananvapauteen.⁸ Sopimusloukkauksen toteamisen lisäksi EIT määräsi Suomen valtion maksamaan X:lle korvausta taloudellisesta vahingosta X:n maksamien sakkojen ja kulu- korvausten osalta sekä X:lle itselleen aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista. Näiden lisäksi valtio veloitettiin maksamaan X:lle korvausta hovioikeuden tuomion aiheuttamasta henkisestä kärsimyksestä.⁹

X vei asian tämän jälkeen korkeimpaan oikeuteen vaatien hovioikeuden tuomion purkamista EIT:n langettavan tuomion perusteella.¹⁰ KKO sovelsi tapaukseen OK 31 luvun 8 §:ää, jossa säädetään lainvoimaisen rikostuomion purkamisesta syytetyn eduksi. Pykälässä mainittujen purkuperusteiden nojalla KKO:n oli ensin pohdittava, oliko EIT:n langettava tuomio mielletävissä sen 3 kohdan mukaiseksi *uudeksi seikaksi* vai oliko kyse 4 kohdassa tarkoitettusta *ilmeisen väärästä lain soveltamisesta*. KKO päätyi soveltamaan jälkimmäistä, mutta painotti kuitenkin, että hovioikeuden tuomion lainvoimaiseksi tulosta aina purkuhakemuksen tekemiseen saakka oli kulunut yli kuusi vuotta. KKO katsoi myös, että hovioikeuden tuomion vaikutukset olivat tosiasiallisesti jo poistuneet EIT:n myöntämän rahallisen korvauksen perusteella, eikä X:n myöskään voitu hänen syykseen luetun rikoksen tai siitä tuomitun rangaistuksen laatu huomioon ottaen katsoa enää kärsivän kielteisiä seurauksia hovioikeuden tuomion johdosta. Näillä perusteilla KKO totesi, ettei tapauksessa ollut sellaisia lain edellyttämiä painavia perusteluita, joiden johdosta lainvoiman saanut tuomio olisi tullut purkaa ja hylkäsi X:n hakemuksen.

8 Kyseessä on EIT:n tapaus *Selistö v. Suomi* (16.11.2004). Tapauksessa EIT katsoi äänin 6–1, että EIS 10 artiklaa oli rikottu. Vähemmistöön jääneen tuomarin *Sir Nicolas Bratzen* (joka toimi myös jutussa puheenjohtajana) mukaan kotimaiset tuomioistuimet eivät olleet ylittäneet valtiolle kuuluvaa harkintamarginaalia. Tapausta on oikeuskirjallisuudessa kommentoinut esim. Viljanen, LM 4/2005, s. 636–650.

9 Suomen valtion oli maksettava X:lle korvausta taloudellisesta vahingosta 3.500 euroa, henkisestä kärsimyksestä 5.000 euroa ja oikeudenkäyntikuluista 23.000 euroa.

10 Mainittakoon, että herjausrikosasiassa asianomistajana ollut A kuoli prosessin kestäessä ja tuomionpurkuasiassa vastineen antoi hänen kuolinpesänsä.

3 Lainvoimaisen tuomion purkaminen syytetyn eduksi

3.1 Tuomion lainvoimasta ja lainvoimaisen tuomion purkamisesta

Korkeimman oikeuden tapauksessa KKO 2008:24 on siis kyse hovioikeuden lainvoimaisen rikostuomion osoittautumisesta asiallisesti vääräksi EIT:n langettavan tuomion johdosta ja tällaisen ihmisoikeussopimuksen vastaisen tuomion purkamisesta syytetyn eduksi OK 31 luvun 8 §:n nojalla. Perinteisesti kysymys lainvoimaisen tuomion purkamisesta on jäsennetty yhtäältä oikeusrauhan ja oikeusvarmuuden, ja toisaalta aineellisen totuuden ja oikean laintulkinnan väliseksi ristiriidaksi. Koska lainkäyttö perustuu inhimilliseen toimintaan, on olemassa vaara siitä, että lainvoimainenkin tuomio voi myöhemmin osoittautua vääräksi. Tällaiset lainkäytössä tapahtuneet virheet voidaan korjata viime kädessä tuomionpurkujärjestelmän avulla. Purkua harkittaessa on kuitenkin otettava huomioon, että kyseessä on ylimääräinen muutoksenhakukeino, jota on tarkoitus käyttää vain hyvin poikkeuksellisesti ja suppea-alaisesti. Siten vain erittäin tärkeät syyt voivat oikeuttaa lainvoimaiseen tuomioon puuttumisen.¹¹

Toisaalta nimenomaan syytetyn eduksi tapahtuvan tuomion purkamisen on yleensä katsottu olevan hyvinkin laajalti mahdollista.¹² Esimerkiksi tapauksessa KKO 2000:127 korkein oikeus tulkitsi OK 31:8:n 3 kohdassa säädettyä purkuperustetta eli uutta seikkaa joustavasti syytetyn eduksi ottamalla huomioon seuraamusjärjestelmämme kehittymisen ja muuttumisen monipuolisemmaksi. Yleisesti ottaen tällaisen syytetylle edullisen laintulkinnan taustalla voidaan nähdä rikosasioissa vanhastaan noudatettu pyrkimys aineelliseen totuuteen. Sen mukaisesti rikosprosessissa on pyrittävä välttämään ns. oikeusmurhia eli tapauksia, joissa syytön tuomitaan rangaistukseen. Väärät syyksi lukevat tuomiot ovat omiaan järkyttämään paitsi yksilön oikeusturvaa myös yleistä oikeustajua erittäin vakavasti. Tästä syystä lainvoimaisen tuomion purkamista syytetyn eduksi voidaan hakea määräaikojen estämättä.¹³

11 HE 14/1958, s. 1; Rautio 2007, s. 1015; Välimaa 1998, s. 124–126.

12 Rautio 2007, s. 1039; Välimaa 1998, s. 126.

13 HE 14/1958, s. 5; Virolainen – Pölönen 2003, s. 171, 212–213.

Myös edellä mainitussa Euroopan neuvoston ministerikomitean suosituksessa sekä sitä selventävässä muistiossa¹⁴ on painotettu kansallisen lainvoimaisen tuomion uudelleen käsittelyn tärkeyttä nimenomaan rikosasioissa. Suosituksen mukaan asian uudelleen tutkiminen jäsenvaltiossa on osoittautunut tehokkaimmaksi keinoksi hakijan aikaisemman aseman palauttamiseksi erityisesti silloin, kun ihmisoikeustuomioistuimen tuomiosta voidaan päätellä, että kansallinen tuomio on ollut asiaratkaisultaan ihmisoikeussopimuksen vastainen. Nimenomaisena esimerkkinä tästä muistiossa mainitaan tapaukset, joissa kansallisessa tuomioistuimessa rikollisiksi luonnehditut lausumat ovat EIS 10 artiklassa turvatus sananvapauden ilmentymiä. Kyseinen esimerkki soveltuu siis suoraan nyt käsillä olevaan tapaukseen.

Tapauksessa korkein oikeus otti kuitenkin selkeästi lähtökohdakseen, että lainvoiman saaneet tuomiot on tarkoitettu pysyviksi ja että niihin voidaan puuttua vain poikkeuksellisesti laissa tarkoin määritellyin painavin perustein. Seuraavassa näitä korkeimman oikeuden esille tuomia purkuperusteita eli uutta seikkaa ja ilmeisen väärää lain soveltamista tarkastellaan lähemmin. Hallituksen esityksessä 9/2005 sekä muutoksenhakutoimikunnan jatkomietinnössä 2002:8 esitetyn kannan mukaisesti kyseiset purkuperusteet on katsottu riittäviksi myös EIT:n mukanaan tuomia tilanteita silmällä pitäen¹⁵. Käytännössä ne eivät kuitenkaan ongelmitta sovellu tällaisiin tilanteisiin, vaikka purkuperusteita tulkittaisiin hyvinkin joustavasti. *Ihmisoikeusystävällisen laintulkinnan* nimissä tällaista joustavaa tulkintaa voidaan lainkäyttäjältä toisaalta edellyttää.

3.2 Uusi seikka purkuperusteena

Uudesta seikasta purkuperusteena syytetyn eduksi säädetään OK 31:8:n 3 kohdassa¹⁶, jonka mukaan lainvoiman saanut tuomio voidaan purkaa, jos

14 Euroopan neuvoston ministerikomitean suositusta No. R (2000)2 selventävä muistio. Explanatory memorandum on the Committee of Ministers' Recommendation No. R (2000)2 on the re-examination or re-opening of certain cases at domestic level following judgments of the European Court of Human Rights.

15 KM 2002:8, s. 28 ja s. 70; HE 9/2005, s. 25–26.

16 OK 31:8 3 kohta kuuluu kokonaisuudessaan: ”lainvoiman saanut tuomio rikosasiassa voidaan syytetyn eduksi purkaa, jos vedotaan seikkaan tai todisteeseen, jota ei aikaisemmin ole esitetty, ja sen esittäminen todennäköisesti olisi johtanut syytetyn vapauttamiseen tai siihen, että rikokseen olisi ollut sovellettava lievempiä rangaistussäännöksiä, tahi on erittäin painavia syitä, katsoen siihen mihin näin vedotaan ja mitä muutoin käy ilmi, saattaa uudelleen tutkittavaksi kysymys, onko syytetty tehnyt sen rikollisen teon, joka on luettu hänen syykseen.”

vedotaan sellaiseen *seikkaan*, jota ei ole aiemmin esitetty, ja sen esittäminen olisi todennäköisesti johtanut syytetyn vapauttamiseen¹⁷. Tässä yhteydessä seikalla tarkoitetaan välittömästi relevanttia tosiseikkaa eli oikeustositseikkaa. Kysymyksessä on siis empiirisen maailman tosiasia, jolla on jutussa oikeudellista merkitystä. Tällöin uutena seikkana syytetyn eduksi voidaan pitää myös aikaisempaa oikeusvoimaista tuomiota, jos tuon tuomion esittäminen jälkimmäisessä lainvoimaiseen tuomioon päättyneessä jutussa olisi johtanut toisenlaiseen lopputulokseen.¹⁸

Tapauksessa KKO 2008:24 korkeimman oikeuden mielestä ihmisoikeustuomioistuimen tuomiota ei voitu pitää OK 31:8:n 3 kohdan tarkoittamana uutena seikkana. Tähän korkeimman oikeuden enemmistö päätyi yksinkertaisesti toteamalla, että ”on vakiintuneesti katsottu, ettei uusi tuomio ole OK 31:8:n 3 kohdan tarkoittama uusi seikka.” Asia ei kuitenkaan ole aivan näin yksiselitteinen. On kyllä totta, että yleensä uusi myöhemmin annettu tuomio eli ns. jälkisattumus ei voi toimia purkuperusteena¹⁹. Näin on todettu ainakin korkeimman oikeuden tapauksessa KKO 1998:30, jossa lainvoimaisen tuomion *jälkeen* annettua toista tuomiota ei voitu pitää lain tarkoittamana uutena seikkana. Tapauksessa oli kuitenkin kyse myöhemmin *toisessa* jutussa annetusta tuomiosta, joka ei millään tavoin liittynyt samaan asianosaiseen tai samaan asiaan²⁰. *Lappalainen* onkin tapausta kommentoidessaan asianmukaisesti todennut, etteivät jälkikäteiset analogiat myöhempisiin ratkaisuihin voi horjuttaa lainvoimaista tuomiota; jos tällainen purkuperuste hyväksyttäisiin, jouduttaisiin mitä ilmeisimmin laajaan purkuhakemusten tulvaan.²¹

Mikäli uusi tuomio sen sijaan liittyy välittömästi *samaan asiaan*, ei voida yhtyä korkeimman oikeuden näkemykseen vakiintuneesta tulkinnasta. Tältä osin voidaan viitata paitsi oikeuskirjallisuudessa esitettyyn²² kantaan, myös

17 Ruotsissa RB 58:2:n 4 kohta on identtinen OK 31:8 3 kohdan kanssa. Uudesta seikasta purkuperusteena Ruotsissa ks. Welamson 1994, s. 217–230.

18 Välimaa 1998, s. 141–142.

19 Rautio 2007, s. 1043; Välimaa 1998, s. 142.

20 Tapauksessa KKO 1998:30 purun hakija, joka oli lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rangaistukseen, vetosi tuomion purkamiseksi siihen, että KKO oli *toisessa* vastaavanlaisessa jutussa arvioinut näyttöä toisin kuin viimeiseksi oikeusasteeksi jäänyt hovioikeus hänen omassa jutussaan ja vapauttanut syytetyn.

21 Lappalainen 1998, s. 192.

22 Määttä 2008, s. 3; Rautio 2007, s. 1043; Välimaa 1998, s. 142.

korkeimman oikeuden aikaisempaan ratkaisuun KKO 2006:3, jossa tuomio purettiin syytetyn eduksi, kun aiemmin puretulla tuomiolla oli merkitystä toisessakin asiassa. Tapauksessa A oli vuonna 1997 tuomittu rangaistukseen törkeästä veropetoksesta. Vuonna 2004 A puolestaan tuomittiin rangaistukseen velallisen epärehellisyydestä, kun hänen oli katsottu veropetosjutussa annetun tuomion jälkeen hävittäneen omaisuutensa ja aiheuttaneen maksukyvyttömyytensä. Myöhemmin korkein oikeus purki vuonna 1997 annetun tuomion. Tämän jälkeen korkein oikeus joutui pohtimaan, tuliko myös vuonna 2004 annettu velallisen epärehellisyyttä koskeva tuomio purkaa. Perusteluissaan korkein oikeus totesi, että koska A:n ei ollut katsottu syyllistyneen törkeään veropetokseen, ei hänen myöskään voitu katsoa syyllistyneen velallisen epärehellisyyteen. A oli siis syytön siihen rikokseen, josta hänet oli tuomittu. Tämän vuoksi myös myöhempi tuomio oli syytetyn eduksi purettava. Purku toteutettiin OK 31:8:n 3 kohdan perusteella.

On myös syytä huomata, että tapauksessa KKO 2008:24 esittelijä olisi ollut valmis pitämään EIT:n tuomiota uutena seikkana. Perusteluissaan esittelijä onkin aiheellisesti todennut, ettei tässä tapauksessa ole kysymys sellaisesta tuomioistuimen *toisessa asiassa* antamasta tuomiosta, jota ei perinteisesti ole katsottu OK 31:8:n 3 kohdan tarkoittamaksi uudeksi seikaksi. Muutoinkaan esittelijä ei nähnyt mitään estettä tämän lainkohdan soveltamiselle. Myös korkeimman oikeuden presidentti, silloinen oikeusneuvos *Pauliine Koskelo* on muutoksenhakutoimikunnan mietinnössä vuonna 2002 KKO:n nimissä katsonut, että tapauksissa, joissa toimivaltainen kansainvälinen elin on todennut tuomioistuimen ratkaisun sisältävän ihmisoikeusloukkauksen, voidaan purkuhakemus tutkia uuteen seikkaan perustuvana²³. Tämän valossa korkeimman oikeuden näkemykset uuden seikan merkityksestä purkuperusteena näyttävät vaihtelevan.

Oikeuskirjallisuudessa käsillä olevaa tapausta ovat kommentoineet sekä *Turunen* että *Määttä*. Turunen on katsonut, että korkein oikeus on oikeassa nimenomaan siinä, että varsinkaan myöhempää tuomiota ei mielletä uudeksi seikaksi prosessioikeuden terminologiassa.²⁴ Edellä esiintuotujen seikkojen perusteella on kuitenkin selvää, ettei *Turusen* näkemykseen voida varauksit-

23 KM 2002:8, s. 122.

24 Turunen 2008, s. 194.

ta yhtyä. *Määttä* sen sijaan on todennut, että EIT:n *samassa asiassa* antamaa tuomiota ja siinä vahvistettua tosiseikkaa (eli ihmisoikeusloukkausta, josta seuraa, että syytettyä ei olisi tullut tuomita) olisi perustellusti voitu pitää OK 31:8:n 3 kohdan tarkoittamana uutena seikkana.²⁵ Tältä osin *Määttä* viittaa jo aiemmin mainittuun korkeimman oikeuden tapaukseen KKO 2000:127, jossa uuden seikan laventavaa tulkintaa pidettiin suotavana, koska kyse oli nimenomaan syytetyn eduksi tapahtuvasta tuomion purkamisesta. *Määttän* näkemys on aiheellinen. Yleisesti ottaen EIT:n langettava tuomio on mielestäni kuitenkin turhan hankalasti sovitettavissa 3 kohdan tarkoittamaksi uudeksi seikaksi. Korkeimman oikeuden tavoin olenkin taipuvaisempi pitämään EIT:n langettavaa tuomiota ennemmin OK 31:8:n 4 kohdan mukaisena ilmeisen vääränä lain soveltamisena. Näin siitä syystä, että kyseinen lainkohta on uuteen seikkaan verrattuna jokseenkin luontevampi ja selkeämpi purkuperuste. Kuten seuraavasta kuitenkin ilmenee, ei OK 31:8:n 4 kohtakaan aivan ongelmitta sovellu nyt käsillä olevan tapauksen kaltaisiin tilanteisiin.

3.3 Ilmeisen väärä lain soveltaminen purkuperusteena

Tuomion purusta syytetyn eduksi *ilmeisen väärän lain soveltamisen* perusteella säädetään OK 31:8:n 4 kohdassa²⁶. Kun EIS on Suomessa voimassa laintasoisena, on selvää, että sopimuksen määräysten vastaisesti annettu tuomio perustuu väärään *lain* soveltamiseen. Eri asia sen sijaan on, onko virheellinen lain soveltaminen ollut niin *ilmeistä*, että purkamisen edellytykset ovat olemassa. Kynnys on perinteisesti ollut hyvin korkealla. Riittävää ei ole, että lain soveltaminen on ollut väärää, vaan sen tulee olla ollut *ilmiselvästi* väärää. Siten OK 31:8:n 4 kohdan on vakiintuneesti katsottu soveltuvan vain tilanteisiin, joissa mitään tulkinnanvaraisuutta ei voi esiintyä. Jos tuomitsemiseen liittyy harkinnanvaraisuutta ja laissa tarjotaan useita ratkaisuvaihtoehtoja, ei purkuperustetta voida soveltaa.²⁷

25 *Määttä* 2008, s. 3.

26 Ruotsissa vastaava säännös on RB 58:2:n 5 kohdassa, jonka mukaan ”Sedan en dom i brottmål vunnit laga kraft, får resning beviljas till förmån för den tilltalade, om den rättstillämpning, som ligger till grund för domen, uppenbart strider mot lag.” Ks. ilmeisen väärästä lain soveltamisesta purkuperusteena Ruotsissa Welamson 1994, s. 230–234.

27 Rautio 2007, s. 1045–1046; Välimaa 1998, s. 147–149.

Tapauksessa korkein oikeus siis päätyi soveltamaan OK 31:8:n 4 kohtaa, tätä mieltä olivat sekä korkeimman oikeuden enemmistö että vähemmistöön jäänyt oikeusneuvos. Purkuhakemus kuitenkin hylättiin, koska enemmistö katsoi, ettei lain soveltaminen tässä tapauksessa ollut *ilmeisen* väärää. Tätä kantaansa enemmistö perusteli sillä, ettei OK 31:8:n 4 kohdan nojalla ollut tapana purkaa ratkaisuja, joihin tuomioistuin oli päätenyt sille kuuluvan harkintavallan rajoissa. Tapauksessa hovioikeus ja ihmisoikeustuomioistuin olivat punninneet vastakkain kahta eri perusoikeutta eli toimittajan sananvapautta ja kirjoittelun kohteena olleen henkilön yksityisyyden suojaan kuuluvaa oikeutta maineensa loukkaamattomuuteen. Toisaalta korkeimman oikeuden enemmistö totesi, että koska EIT:n ratkaisut olivat Suomea sitovia, tuli ne ottaa huomioon harkittaessa tuomion purkamisen mahdollisuutta OK 31:8:n 4 kohdan nojalla. Kyseisen purkuperusteen soveltamisen katsottiin siis olevan mahdollista, kun lain oikea sisältö täsmentyy EIT:n ratkaisulla, ja kun tuomion purkamisen edellytykset muuten täyttyvät.

Korkeimman oikeuden ratkaisu ei sinänsä ole yllättävä, koska ilmeisen väärän laintulkinnan kynnyks on perinteisesti ollut korkea. Vähemmistöön jäänyt oikeusneuvos, esittelijä sekä oikeuskirjallisuudessa *Turunen* ovat kuitenkin perustellusti tarkastelleet tapausta nimenomaan *ihmisoikeusystävällisestä* näkökulmasta. *Turusen* mukaan EIS ei ole rinnastettavissa tavalliseen kansalliseen lainsäädäntöön, vaikka sopimus onkin Suomessa voimassa tavallisen lain tasoisena. Myöskään EIS:n loukkausta ei ole syytä rinnastaa tavallisen, Suomessa säädetyin lain loukkaukseen, kuten korkeimman oikeuden enemmistö on tapauksessa tehnyt. EIS asettaa yksittäisen ihmisen oikeuksille vähimmäistason, jolloin ihmisoikeusloukkaus merkitsee yksilön oikeusaseman perustaan kohdistuvaa merkittävää loukkausta. Kansallisen tuomioistuimen virheellistä lain soveltamista olisi tällöin pidettävä vähintäänkin selvänä tai ainakin erityisen haitallisena, mikä tulisi ottaa huomioon arvioitaessa ilmeisen väärän lain soveltamisen kriteerin täyttymistä. Näin tulisi tehdä myös silloin, kun kyse on punnintatilanteesta.²⁸

On myös otettava huomioon, että kansallisen tuomioistuimen on EIS:n lisäksi tunnettava sen pohjalta syntynyt vakiintunut oikeuskäytäntö, sillä lainkäyttäjällä on velvollinen noudattamaan myös EIT:n ratkaisusta ilmeneviä

²⁸ Turunen 2008, s. 194.

oikeusohjeita²⁹. Tapauksessa korkein oikeus ei kuitenkaan ottanut lainkaan kantaa siihen, mikä merkitys EIT:n aikaisemmille samantyyppistä tulkintatilannetta koskeville ratkaisuille oli annettava. Näin ei aikoinaan tehnyt myöskään hovioikeus. EIT:n langettavasta tuomiosta ilmenee kuitenkin selvä yhteys sen antamiin aikaisempiin ratkaisuihin³⁰, joita tutkimalla sopimusloukkaus tuntuu itse asiassa hyvinkin loogiselta ja ennakoitavalta³¹. Yleisesti ottaen EIT on muutoinkin pitänyt sananvapautta yhtenä demokraattisen yhteiskunnan peruspilareista, jolloin se on korostanut joukkoviestinten ja toimittajien laajaa oikeutta levittää tietoja ja mielipiteitä sallien jopa tiettyyn liioitteluun ja provokaatioon turvautumisen³². Ratkaisu on siis EIT:n vakiintuneen oikeuskäytännön mukainen, eikä lain oikea sisältö voinut täsmentyä vasta EIT:n antamalla ratkaisulla, kuten korkeimman oikeuden enemmistö asian ilmaisi. Tapauksessa lain soveltaminen oli nähdäkseni *ilmeisen* väärää.

Lopuksi on vielä syytä viitata korkeimman oikeuden tapaukseen KKO 1998:33, jossa EIS:n määräysten vastainen tuomio purettiin OK 31:8:n 4 kohdan nojalla. Tapauksessa purkuperusteena vedottiin EIT:n ratkaisuun, jossa hovioikeuden tuomion todettiin loukanneen siinä annettujen salassapitomääräysten osalta EIS 8 artiklaa.³³ Mielenkiintoista ratkaisussa on erityisesti se, että hovioikeuden tuomion antohetkellä kotimaisen säännöksen sinänsä oikea soveltaminen oli korkeimman oikeuden mukaan EIT:n ratkaisun valossa kuitenkin objektiivisesti ilmeisesti väärää. Näin siitäkin huolimatta, että tapauksessa EIT:n ratkaisukäytäntö oli siinä määrin avointa, että EIT:n myöhempi ratkaisu oli huomattavasti vaikeammin ennakoitavissa kuin tapauksessa KKO 2008:24. Toinen mielenkiintoinen seikka on, ettei tapauksessa ollut kyse tuomion purkamisesta syytetyn vaan rikosasian todistajan eduksi. Kaiken kaikkiaan korkein oikeus siis tulkitsi OK 31:8:n 4

29 Pellonpää 2005, s. 61–62.

30 Tuomiossaan EIT viittasi kaikkiaan 12 aikaisemmin antamaansa tuomioon, joita olivat mm. *Thorgeir Thorgeirson v. Islanti* (25.6.1992), *Jersild v. Tanska* (23.9.1994), *Prager and Oberschlick v. Itävalta* (26.4.1995), *Fressoz and Roire v. Ranska* (21.1.1999), *De Haes and Gisels v. Belgia* (24.2.1997) ja *Bladet Tromso and Stensaas v. Norja* (20.5.1999).

31 Näin on todennut *Viljanen* EIT:n tapausta kommentoidessaan. Viljanen 2005, s. 643.

32 Tiilikka 2007, s. 175.

33 Tapauksessa KKO 1998:33 rikosasian todistajan yksityiselämästä tietoja sisältävät oikeudenkäyntikirjat olisivat tulleet julkisiksi hovioikeuden määräämän 10 vuoden salassapitoajan jälkeen, minkä EIT katsoi rikkovan EIS 8 artiklaa tapauksessa *Z. v. Suomi* (25.2.1997). KKO purki HO:n salassapitomääräyksen ja määräsi oikeudenkäyntiaineiston salassa pidettäväksi 40 vuodeksi.

kohtaa hyvinkin joustavasti, mutta toisaalta ihmisoikeusystävällisen laintulkinnan nimissä aivan oikein.³⁴

4 KKO:n hylkävään ratkaisuun johtaneista perusteluista

Korkeimman oikeuden enemmistö perusteli purkuhakemuksen hylkävää kantaansa useilla eri seikoilla, joiden mukaisesti X:n *purkuintressiä* ei voitu pitää riittävänä. Enemmistö toisin sanoen katsoi, että hovioikeuden tuomion vaikutukset olivat tosiasiasa jo poistuneet, ja ettei tuomion purulla ollut X:lle enää mitään käytännön merkitystä. Näin oli ensinnäkin siitä syystä, että hovioikeuden tuomion lainvoimaiseksi tulosta aina purkuhakemuksen tekemiseen saakka oli kulunut yli kuusi vuotta. Purkuhakemuksen tekemiselle syytetyn eduksi ei ole kuitenkaan laissamme säädetty mitään määräaikaa. Vanhassa hallituksen esityksessä tätä perustellaan nimenomaan sillä, että syytetyn vahingoksi annettu väärä tuomio on paitsi yksilön oikeusturvan myös julkisen edun kannalta erityisen vahingollinen, minkä vuoksi väärä tuomio on voitava purkaa pitkänkin ajan kuluttua³⁵. Tässä tapauksessa X on hovioikeuden tuomion jälkeen vienyt asiansa EIT:een, missä asian käsittely on vienyt vuosia. X itse ei ole voinut vaikuttaa siihen, miten kauan hänen asiansa käsittelyssä menee aikaa. Ajan kulumisen sinänsä ei voi tarkoittaa sitä, etteikö X:llä edelleen olisi ollut intressi saada EIT:n toteaman sopimusloukkauksen vastainen kansallinen tuomio puretuksi. Ajan kulumista ei siten voida pitää X:n purkuintressiä heikentävänä tekijänä.

Toiseksi, korkeimman oikeuden enemmistö totesi perusteluissaan, että X:n saama rahallinen korvaus käytännössä poisti tuomion taloudelliset vaikutukset ja lisäksi X sai vielä rahallista hyvitystä hovioikeuden tuomion aiheuttamasta henkisestä kärsimyksestä. Enemmistö siis katsoi, ettei hovioikeuden väärästä tuomiosta voinut enää olla haittaa X:lle, koska häntä oli jo hyvitetty rahallisesti. Yleisesti ottaen on tietysti totta, että rahallisella korvauksella yksilö voidaan palauttaa ainakin siihen taloudelliseen asemaan, jossa hän oli ennen ihmisoikeusloukkausta. Tässäkin tapauksessa on luonnollisesti otettava huomioon X:n saamat korvaukset, jotka todennäköisesti ovat lieventä-

³⁴ Tapausta on oikeuskirjallisuudessa kommentoinut esim. Leppänen, KKO:n ratkaisut kommentit I 1998, s. 208–210.

³⁵ HE 14/1958, s. 1 ja 5.

neet hovioikeuden tuomiosta aiheutuneita haitallisia seuraamuksia. EIT:n myöntämä rahallinen korvaus ja kysymys kansallisen rikostuomion purkamisesta eivät kuitenkaan ole samaistettavissa toisiinsa. Myönnetty korvaus ei nimittäin ole muuttanut sitä tosiasiaa, että valtiosisäisellä tuomiolla X:n todetaan edelleen syyllistyneen herjaukseen. X ei siis vielääkään ole siinä asemassa, missä hän oli ennen kansallista rikosoikeudenkäyntiä. Ainoastaan tuomionpurulla tilanne olisi voitu palauttaa entiselleen.

Kolmanneksi, korkeimman oikeuden enemmistö kiinnitti huomiota siihen, ettei X:n hänen syykseen luetun rikoksen (herjaus) tai siitä tuomitun rangaistuksen laatu (sakko) huomioon ottaen voitu enää katsoa kärsivän kielteisiä seurauksia hovioikeuden tuomion johdosta. Vähemmistöön jäänyt oikeusneuvos otti sen sijaan aiheellisesti huomioon, että X tuomittiin rikoksesta rangaistukseen hänen *ammattiharjoittamiseensa* liittyvässä asiassa. Onkin muistettava, että X on ammatiltaan toimittaja, jonka nimenomaisena yhteiskunnallisena tehtävänä on välittää kansalaisille tietoa, paljastaa epäkohtia ja herättää keskustelua. Vastaavasti kansalaisilla on oikeus vastaanottaa tällaisia tietoja ja mielipiteitä. Kaiken kaikkiaan toimittajalla on siis tärkeä rooli demokraattisessa yhteiskunnassa.³⁶ Tämän valossa on selvää, että syyllistyminen herjaukseen on toimittajille vakavampi asia kuin mitä se olisi muille henkilöille. Myöskään se seikka, että X on tuomittu herjauksesta vain sakkorangaistukseen, ei voi olla tuomion purkamisen esteenä. Syytetyille rikostuomiolla on nimittäin usein merkitystä muutoinkin kuin vain välittömästi virallisten seuraamusten kautta. Rikoksesta voi aiheutua myös ns. epävirallisia seuraamuksia, joita ovat esimerkiksi työpaikan ja ansion menetys, rikoksen saama julkisuus sekä ystävien ja työtovereiden rikoksen johdosta osoittama paheksunta. Joskus tällaiset epäviralliset seuraamukset saattavat olla syytetyille huomattavastikin merkittävämpiä kuin itse viralliset seuraamukset.³⁷ Tässä tapauksessa juuri nämä epäviralliset seuraamukset ovat epäilemättä keskeisessä asemassa, onhan herjaustuomiolla kyseenalaistettu X:n ammatillinen osaaminen.

Neljänneksi, korkeimman oikeuden enemmistö totesi, ettei tuomion purkua voitu pitää tarpeellisenä siitäkään syystä, että ihmisoikeustuomioistui-

³⁶ Tiilikka 2007, s. 175.

³⁷ Lappi-Seppälä 2002, s. 187–188.

men tuomio ja siinä todettu ihmisoikeusloukkaus olivat tulleet Suomessa yleiseen tietoon. Tälle seikalle ei nähdäkseni voida antaa juuri minkäänlaista painoarvoa. Olennaista sen sijaan olisi ollut, että ihmisoikeusloukkaus olisi todettu kansallisella tasolla virallisesti. Yleisestä tietoisuudesta huolimatta rikostuomion purkamisella olisi nimittäin ollut merkitystä X:lle itselleen pelkästään symbolisessakin mielessä³⁸. Tavallisesti hakijan purkuintressille ei olekaan langettavan rikostuomion osalta asetettu kovin ankaria vaatimuksia³⁹. Tältä osin voidaan viitata korkeimman oikeuden mielenkiintoiseen, vaikkakin jo vanhaan tapaukseen KKO 1956 II 78. Siinä tuomio purettiin, vaikka hakija oli ennen purkupäätöksen antamista jo kuollut. Tästä huolimatta merkitystä annettiin hakijan maineen puhdistamiselle ja rikoksenteijän leiman poistamiselle.⁴⁰ Tällaiset seikat olisi pitänyt ottaa huomioon myös X:n tapauksessa – olihan kyse sentään ihmisoikeusloukkauksesta.

5 Lopuksi

Kirjoituksen alussa esitettiin kysymys, onko oikein, että EIT:n toteaman sopimusrikkomuksen jälkeen valtionsisäinen rikostuomio kaikesta huolimatta jää lainvoimaiseksi. Kaiken edellä sanotun perusteella on selvää, että pidän tällaista tilannetta purunhakijan kannalta erittäin epäoikeudenmukaisena ja kohtuuttomana. On tietysti totta, että mitään nimenomaista velvoitetta tuomion purkamiselle EIT:n toteaman ihmisoikeusloukkauksen perusteella ei ole asetettu, vaan kansallisen tuomion purkaminen on harkittava itsenäisesti kunkin tapauksen olosuhteiden valossa. Tapauksessa KKO 2008:24 kansallinen rikostuomio olisi kuitenkin tullut purkaa ottaen huomioon, että kyse oli nimenomaan syytetyn eduksi tapahtuvasta tuomionpurusta, jonka oikeuskäytännössä on yleensä katsottu olevan hyvinkin laajalti mahdollinen. Kaiken rikosprosessuaalisen sääntelyn tavoitteenahan on, että syyttömiä ei tule tuomita⁴¹. Tapauksessa olisi ollut selvä tilaus ihmisoikeusystävälliselle laintulkinnalle.

Kuten tapauksesta KKO 2008:24 voidaan havaita, vuodelta 1960 peräisin olevat lainvoimaisen tuomion purkamista koskevat säännökset eivät

38 Turunen 2008, s. 194–195.

39 Rautio 2007, s. 1028.

40 Ibid., s. 1028.

41 Näin myös Määttä 2008, s. 4.

aivan vaikeuksista soveltu EIT:n mukanaan tuomiin tilanteisiin. Hallituksen esityksessä 9/2005 sekä muutoksenhakutoimikunnan jatkotietinnössä 2002:8 esitetyn kannan mukaisesti purkuperusteiden on kuitenkin katsottu soveltuvan riittävästi tällaisiin tilanteisiin⁴². Tämän on todennut myös Euroopan neuvosto vuonna 1999 tekemässään selvityksessä. Siinä Suomen lainsäädännön katsottiin mahdollistavan kansallisen tuomion purkamisen EIT:n langettavan tuomion perusteella, minkä lisäksi korkein oikeus oli tapauksessa KKO 1998:33 myös osoittanut halukkuutensa toimia sen mukaisesti.⁴³ Tapauksen KKO 2008:24 jälkeen tilanne vaikuttaa kuitenkin mielestäni epämääräiseltä.

Miksi korkein oikeus sitten päätyi kyseessä olevassa tapauksessa hylkäävään ratkaisuun, vaikka se tuomiossaan viittasikin esimerkiksi Euroopan neuvoston ministerikomitean antamaan suositukseen No. R (2000)2 ja siinä esitettyihin näkemyksiin kansallisen lainvoimaisen rikostuomion purkamisen tarpeellisuudesta? Taustalla voi otaksua olevan ajatuksen siitä, ettei kaikkea sitä, mitä EIT ratkaisuisaan pitää oikeana, ole syytä alkaa muuttaa kansallisella tasolla. Tältä osin voidaan nähdäkseni kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että tuomionpurun kohteena olevassa rikosasiassa oli kyse kahden ihmisoikeuden välisestä punnintatilanteesta, joka on usein hankala tilanne ratkaista, olipa ratkaisijana sitten suomalainen hovioikeus tai EIT. Selvänä osoituksena tästä on se, ettei asian ratkaiseminen EIT:ssa ollut yksimielinen, vaan äänestysratkaisu 6–1. Tälle seikalle en kuitenkaan antaisi sen suurempaa painoarvoa. Kun Suomi liittyi EIS:een, se samalla sitoutui myös takaamaan sopimuksessa taatut oikeudet ja vapaudet jokaiselle lainkäyttövaltaansa kuuluvalla. Tällöin EIT:n antamaa langettavaa tuomiota on kunnioitettava ja sopimuksessa taattujen oikeuksien ja vapauksien on toteutettava kansallisella tasolla myös tosiasiallisesti.

42 KM 2002:8, s. 70; HE 9/2005, s. 25–26.

43 EN:n selvitys DH-PR (99) 10, kohta *Finland*. Ruotsin tilannetta ei selvityksessä sen sijaan nähty yhtä hyvänä, vaikka tuomion purkamisen katsottiin EIT:n antaman langettavan tuomion perusteella olevan mahdollista samansisältöisten purkuperusteiden nojalla kuin Suomessa. Ruotsin huonompi tilanne johtui siitä, ettei selvityksen tekemisen aikaan ollut annettu yhtään korkeimman oikeuden päätöstä, jossa tuomio olisi purettu nimenomaisesti EIT:n toteaman sopimusloukkauksen perusteella. EN:n selvitys DH-PR (99) 10, kohta ”Sweden”. Selvityksen jälkeenkään Ruotsissa ei ole purettu yhtään tuomiota EIT:n antaman tuomion perusteella.

Lopuksi on vielä otettava kantaa siihen, tulisiko Suomessa olla nimenomainen säännös EIT:n langettavasta tuomiosta purkuperusteena. Mielestäni tämä olisi järkevää, sillä se selkiyttäisi nykyistä tilannetta huomattavasti ja lopettaisi vanhoilla purkusäännöksillä spekuloinnin.⁴⁴ Mallia voitaisiin hakea esimerkiksi Norjan rikosprosessilain 391 §:n 2 (a) kohdasta, jonka mukaan ”Til gunst for siktede kan gjenåpning kreves når en internasjonal domstol eller FNs menneskerettskomité i sak mot Norge har funnet at avgjørelsen er i strid med en folkerettslig regel som Norge er bundet av, og ny behandling må antas å burde føre til en annen avgjørelse”⁴⁵. Tämäntyyppinen säännös ei tietenkään tarkoittaisi sitä, että kansallinen tuomio olisi automaattisesti purettavissa EIT:n langettavan tuomion perusteella. Nimenomaisen pykälän säätäminen olisi kuitenkin omiaan edelleen vahvistamaan ihmisoikeuksien merkitystä ja asemaa Suomessa.

44 Myös esim. Jokela on ollut sitä mieltä, että tällainen purkuperuste olisi aihetta lisätä lakiin, Jokela 2008, s. 779.

45 Norjan rikosprosessilain (Straffeprosessloven Strpl 22.5.1981/no.21) 391 §:n 2(b) kohdassa säädetään puolestaan asian käsittelyssä todetusta menettelyllisestä virheestä: ”Til gunst for siktede kan gjenåpning kreves når en internasjonal domstol eller FNs menneskerettskomité i sak mot Norge har funnet at saksbehandlingen som ligger til grunn for avgjørelsen er i strid med en folkerettslig regel som Norge er bundet av, hvis det er grunn til å anta at saksbehandlingsfeilen kan ha innvirket på avgjørelsens innhold, og gjenåpning er nødvendig for å bøte på den skade som feilen har medført”.

Lähteet

Kirjallisuus

Jokela, Antti: Rikosprosessi. 4. uudistettu painos. Helsinki 2008.

Lappi-Seppälä, Tapio: Seuraamukset. Teoksessa Olavi Heinonen (päätoim.): Rikosoikeus. 2. uudistettu painos. Helsinki 2002, s. 171–189.

Lappalainen, Juha: Oikeustapauskommentti KKO 1998:30. Teoksessa Pekka Timonen (toim.): KKO:n ratkaisut kommentein I 1998. Helsinki 1998, s. 191–193.

Leppänen, Tatu: Oikeustapauskommentti KKO 1998:33. Teoksessa Pekka Timonen (toim.): KKO:n ratkaisut kommentein I 1998. Helsinki 1998, s. 208–210.

Määttä, Pekka: Kommentoituja oikeustapauksia korkeimmasta oikeudesta. KKO 2008:24. Oikeustieto 2/2008, s. 2–4.

Pellonpää, Matti: Euroopan ihmisoikeussopimus. 4. uudistettu painos. Helsinki 2005.

Rautio, Jaakko: Ylimääräinen muutoksenhaku. Teoksessa Juha Lappalainen (päätoim.): Prosessioikeus. 2. uudistettu painos. Helsinki 2007, s. 1015–1065.

Tiilikka, Päivi: Sananvapaus ja yksilön suoja. Lehtiartikkelin aiheuttaman kärsimyksen korvaaminen. Helsinki 2007.

Turunen, Santtu: Oikeustapauskommentti KKO 2008:24. Teoksessa Pekka Timonen (toim.): KKO:n ratkaisut kommentein I 2008. Helsinki 2008, s. 192–195.

Viljanen, Jukka: Oikeustapauskommentti EIT:n ratkaisusta Karhuvaara ja Iltalehti v. Suomi ja Selistö v. Suomi. LM 4/2005, s. 636–650.

Virolainen, Jyrki – Pölönen, Pasi: Rikosprosessin perusteet. Rikosprosessioikeus I. Helsinki 2003.

Välimaa, Asko: Ylimääräiset muutoksenhakukeinot. Teoksessa Leppänen, Tatu – Välimaa, Asko: Muutoksenhaun pääpiirteet. 4. uudistettu painos. Helsinki 1998, s. 124–181.

Welamson, Lars: Rättegång VI. Tredje upplagan. Stockholm 1994.

Virallislähteet

HE 14/1958 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle ylimääräistä muutoksenhakua koskevaksi lainsäädännöksi.

KM 2002:8. Muutoksenhakutoimikunnan jatkometintö.

HE 9/2005 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle eräiden muutoksenhakua korkeimpaan oikeuteen koskevien säännösten muuttamiseksi.

Internetlähteet

Euroopan neuvoston ministerikomitean suositus No. R (2000) 2. Committee of Ministers' recommendation No. R (2000) 2 on the re-examination or reopening of certain cases at domestic level following judgments of the European Court of Human Rights. Internetissä osoitteessa: http://www.coe.int/t/e/human_rights/execution/02_documents/Rec2000_2.asp#TopOfPage, viittauspäivä 15.12.2008.

Euroopan neuvoston ministerikomitean suositusta No. R (2000)2 selventävä muistio. Explanatory memorandum on the Committee of Ministers' Recommendation No. R(2000)2 on the re-examination or reopening of certain cases at domestic level following judgments of the European Court of Human Rights. Internetissä osoitteessa: [http://www.coe.int/t/e/human_rights/execution/02_documents/EMRec2000\(2\).asp](http://www.coe.int/t/e/human_rights/execution/02_documents/EMRec2000(2).asp), viittauspäivä 15.12.2008.

Euroopan neuvoston selvitys DH-PR(99)10. Draft survey of existing legislation and case-law. Reopening of proceedings before domestic courts following findings of violations by the European Court of Human Rights. Internetissä osoitteessa: [http://www.coe.int/t/e/human_rights/cddh/3._committees/02.%20improving%20of%20human%20rights%20protection%20\(dhpr\)/03.%20working%20documents/1999/6DHPR\(1999\)010%20E%20Reopening%20of%20proceedings%20Draft%20survey.asp#TopOfPage](http://www.coe.int/t/e/human_rights/cddh/3._committees/02.%20improving%20of%20human%20rights%20protection%20(dhpr)/03.%20working%20documents/1999/6DHPR(1999)010%20E%20Reopening%20of%20proceedings%20Draft%20survey.asp#TopOfPage), viittauspäivä 15.12.2008.